

III. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE

1. Könyvek

Állománygyarapításra idén mindössze 11,5 millió Ft-ot tudtunk fordítani (a tavalyi 16,75 millióval szemben):

- pályázati (ODR, NKA) támogatásból $4.042.526 + 1.200.000 = 5.242.526$ Ft-ot,
- saját keretből 6.261.693 Ft-ot.

Az ODR-keret még 2005-ről áthúzódó támogatás volt, ami – az ún. maradványképzés miatt – csak szeptembertől lett hozzáférhető, és amivel 2006-ban kellett elszámolni. Az NKA pályázat meghívásos volt, és azoknak a kiemelt szerepkörű ODR-könyvtáraknak hirdették meg, amelyek 3900 könyvtári egységen felül szolgáltattak (ennek összesen öt könyvtár felelt meg). Az NKA 1.200.000 forintos kerete 2006 szeptemberében érkezett meg, ezzel 2007 márciusában kell elszámolni (2110/0296).

Az éves gyarapodás közelítő szinten maradása a cserének és az ajándékoknak (főleg a Keleti Gyűjteménybe érkezett könyvajándékok feldolgozásának) **köszönhető**: a gyarapodás 6.437 egység volt 49.568.345 Ft napló-értékben. Az év folyamán 88 kötet (80 mű) törlésére került sor 117.990 Ft értékben, az állomány tehát 6.349 egységgel gyarapodott.

Cserében 2.263 kötet érkezett (35,2%) 16.508.599 Ft értékben, második helyen áll a magyar és külföldi ajándék $992 + 1.163 = 2.155$ kötetrel (33,4%) 16.614.454 Ft értékben, a harmadik a vétel, 1.809 kötet (28,1%) 15.693.032 Ft értékben. A köteles-példányok 210 kötetben (3,3%) 742.260 Ft értékben kerültek állományba.

Vétel

Az 1.425 megrendelést a standing order rendelések figyelembe vételével óvatosan adtuk fel mind külföldre, mind belföldre. Külföldről 378 címet rendeltünk (ebből 27 keleti tárgyú volt) 4,61 MFt értékben. (A Prosperonak 314, a Harrassowitznak 57, a Casalininek 6, a Minervának 1 megrendelést küldtünk.) Belföldi rendelésből 1.047-et indítottunk 2,6 MFt-ért, zömmel a Könyvtárellátó Kht-hoz, mivel az ODR-rendelésekre 30% kedvezményt adott.

A leltárnapló szerint külföldi könyvből 512 kötetet (8%) 11.690.385 Ft, magyar 1.034 kötetet (16, 1%) 3.338.447 Ft értékben szereztünk be: ez összesen 1.546 kötet (24,1%) 15.028.832 Ft értékben. Ehhez jön még további magyar vétel, *Kiss Lajos* akadémikus könyvtárának 2005-ben kifizetett, de egy részének csak 2006-ban naplózott anyaga: ez 263 kötet (4%) 664.200 Ft értékben.

A hagyományos dokumentumok mellett 3 CD-ROM-ot (a CD-Jogtárat, az Internet-kézikönyvet és egy német irodalmi lexikont), valamint egy hálózati segédletet is előfizettünk (Magyar Életrajzi Kalauz).

Csere

A nemzetközi kiadványcsere továbbra is az állománygyarapítás jelentős forrása. A cserében kapott 2.704 kötetből 2.263 került állományba, 15.508.599 Ft értékben, 441 kötetet pedig kiejánlottunk 1.000.096 Ft értékben. Cserepartnerereinktől 1.064 címet kértünk: 346-ot a vétellel egyenértékű cédulán, mintegy 4,25 millió Ft értékben: zömét Washingtonból (165), a British Library-től (56), Oxfordból (35), a DFG-től (Bonn) (31), Seattle-ből (22), a Bibliotheque nationale-től (15), New Havenből (Yale) (11), Varsóból (6), Firenzéből (4) és Bécsből (1). 718 címet kértünk listákról: Oroszországból (370), Szerbiából (98), az USA-ból (Pittsburg, Stanford – 67), Romániából (50), Németországból (Rostock, Weimar, Wolfenbüttel - 45), Ukrajnából (26), Ausztriából (23), Szlovéniából (16), az Egyesült Királyságból (15) és Szlovákiából (8).

Ajándék

Ebben az évben **az ajándék majdnem duplája a tavalyinak** (elsősorban a Keleti Gyűjteménytől havonta átvett 100-100 kötetnek köszönhetően), 2. 155 kötet (16. 614.454 Ft értékben). Ez a gyarapodás 33, 4%-a. (A folyóirattár által előfizetett és nyilvántartott külföldi vételes sorozatok is ebbe a kategóriába tartoznak!) A jelentősebb könyvajándékokból a tiszteletpéldányként kapott kötetek és a saját műveiket, könyvtárukat önzetlenül átadó tudósok adományai (*Hahn István* örökösei, *Illy József*, *Korvin Gábor* stb.) említendők.

Ajándék érkezett több akadémiai intézettől (pl. MTA Politikai Tudományok Intézete), kulturális intézménytől, az Oktatási Minisztériumtól, az Országos Széchényi Könyvtártól, magánszemélyektől stb. Néhány kiadó (az Akadémiai, a Napvilág) és egyesület (pl. az Örmény Kisebbség) minden megjelent kiadványát

megküldi. A könyvtár, különösen a Különgyűjtemények anyagából publikált dokumentumok közlési engedélyének feltételül szabjuk, hogy az adott könyvből 2-3 példányt kapjon az MTAK. Ezek gyakran drága albumkötetek.

Köteles példányok

A magyar szak- és szépirodalom régebben elsősorban a hetente kiválasztott köteles-példányok révén gyarapodott. Az 1998-as kötelespéldány-rendelet életbelépése óta a köteles-példányok száma radikálisan csökkent: 1998-ban még 2.880 volt, 2006-ra már csak 210 volt a beérkezett *tételek száma, ami a gyarapodás 3, 3 %-a.*

Futószalag

A könyvek leltározása, számozása és egyeztetése az előző évekhez hasonlóan történt. A címleíró osztály 7. 479 új könyvet 7.806 kötetben, 275 rászámozást 345 kötetben, 5 „lieferung”-ot 37 kötetben és 32 CD-ROM-ot (45) egységet vett át: összesen 8.233 könyvtári egységet, míg a Keleti Gyűjtemény 1.880 kötetet (1643 művet), összesen 9.434 mű átadására került sor 10.113 kötetben.

Duplum- és fölőspéldány-felajánlás

2006-ban az előző évinél (815) több, összesen 1. 046 kötet talált gazdára: nagyrészt a hagyatékokból megmaradt duplumok. Ebben az évben is a személyes válogatás bizonyult a legeredményesebbnek. A legtöbb könyvet az ELTE BTK Szláv Filológia tanszéke (728), az Egyetemi Könyvtár (222), a Hopp Ferenc Múzeum könyvtára (74), a Magyar Földrajzi Társaság (30), az ELTE Román tanszéke (11) és a Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtára (2) igényelte.

2. Folyóiratok

Vétel

Vásárlásra 2006-ban 39.778.641 Ft-ot költöttünk, ebből 2.708.363 Ft belföldi folyóiratok, 37.070.278 Ft külföldi folyóiratok vásárlását fedezte. A 37.070.278 Ft-ból 9.123.000 Ft az előző évről áthozott hátralékot fedezte, így a 2007-es előfizetésekre ténylegesen 27.947.278 Ft jutott. Ez azt eredményezte, hogy a 2006-ra még külföldről rendelt 532 címből – első menetben – 142 címet nem rendelünk meg. Az év végére kedvezőbbé vált anyagi helyzetnek megfelelően a 142

lemondani tervezett címből 62 címet megrendeltünk, 2007. január eleji kifizetéssel. Végző eredmény: 80 vételes folyóirat lemondását véglegesítettük 2007-től. Orientalisztikai gyűjteményünket, mint korábban is, csaknem 100% -ig érintetlenül hagytuk. Sajnos a végleg lemondott anyag értékes, profilba-vágó szakterületeket és nem egyszer országosan unikumnak számító folyóiratokat is érintett. A magyar folyóiratokat nem érintette a csökkentés, legalábbis nem szignifikáns mértékben.

A magyar folyóiratok megrendelése a 2-3 nagyobb kiadótól eltekintve elég sok kis kiadóval való kapcsolattartást, utánajárást igényel. Mindenesetre **kurrens magyar folyóirat-anyagunk** a közismert periodikák mellett elég sok ritkaságot, érdekességet tartalmaz.

A reklamálások száma több mint 16 %-kal növekedett 2005-höz képest. Jóllehet a cserében érkező folyóiratok még több reklamálást tettek volna szükségesé, a cserére fordítható források több éve tartó szűkülése korlátozta reklamálási lehetőségeinket.

Csere és egyéb beszerzés

A szűkös anyagi helyzet azt is eredményezte, hogy a cserekapcsolatok változása miatt a könyvtárnak már nem járó folyóiratok közül egyet sem tudtunk megrendelni. Az állomány frissítésére, új, profilunkba vágó folyóiratok megrendelésére még gondolni sem lehetett. 2006-ban összesen 2.981 kötet folyóirat került állományba; a választék 43 új címmel (7 sorozat, 10 magyar és 26 külföldi folyóirat) bővült. A cserében beérkezett folyóiratok száma 1.925 kötet volt, ami 17 %-kal kevesebb az előző évinél, értéke: 40.822.470 Ft. A beszerzés módját illetően némi változás volt 2006-ban; a cserében érkező folyóiratok részaránya csökkent, a vételeseké emelkedett. A csere: 52 %, a vétel: 45 %, az ajándék 2,5 % és végül 0,5 % a köteles példány.

Az állományba vett nyomtatott folyóiratok szakmegoszlási képe továbbra sem mutat jelentős eltéréseket az előző években kialakulthoz képest: 2006-ban 85 % volt a humán- és társadalomtudományi folyóiratok kurrens állománybeli aránya, szemben a 15 %-nyi természet- és alkalmazott tudományi anyaggal. A könyvtárban elérhető elektronikus adatbázisok (EISZ stb.) révén az olvasók hoz-

záférhetnek a legjelentősebb természettudományi folyóiratok teljes szövegű változatához is.

Duplum- és fölőspéldány-felajánlás

2006-ban 1 magyar és 1 külföldi folyóiratokat tartalmazó duplum-jegyzékünk került fel a KATALIST-ra. A magyar folyóiratokat tartalmazó duplum-jegyzékünk 90 címet és 300 egységet tartalmazott, a külföldi folyóiratoké 200 címet és 518 egységet foglalt magába. Duplumaink iránt az előző évihez képest csekély érdeklődés mutatkozott: a külföldi példányoknak mindössze 2 %-a, a magyaroknak 14 %-a talált gazdára.

3. Keleti Gyűjtemény

27 művet rendeltünk 787.527 Ft értékben. A 2005-ben rendelttel együtt beérkezett 48 mű, 1.267.834 Ft értékben. Az ORI adatbázisba a Szerzeményezési Osztály 1.663 kötetet leltározott be, ez a teljes évi gyarapodás 25,9%-a. Ebből a vételes külföldi könyv 49 db 1.407.895 Ft értékben, a többi vételes magyar (39 db, 142.188 Ft), külföldi (861 db) és magyar (502 db) ajándék, köteles példány (20 db) és külföldi csere (192 db).

A Szerzeményezési Osztálytól feldolgozásra átvettünk 1.880 kötetet (1.643 mű), 4 audio kazettát és 17 cd-t. Feldolgozásra került 1552 mű, 170 sorozat, s készült 309 utaló. 148 kötet + 78 kötetet köttetünk be *csalai Kégl Miklós* támogatásával. Hagyatékok adományozása révén magyar arabisták (*Boga István, Juhász Ernő*) kéziratos műveivel gyarapodott a gyűjtemény.

4. Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

Megvásároltuk a *Kmoskó Mihály*-hagyaték kiegészítő részét 57 eFt-ért, 22 tétel (19 kötet, 16 csomag) ajándékot kaptunk, melynek becsült értéke 513 eFt. Az MTA Doktori Tanácsától 99 db disszertáció érkezett 495 eFt értékben. A régi könyvek gyűjteményébe 5 db régi könyvet kaptunk ajándékba magánszemélyektől, melyek becsértéke összesen 99 eFt.

5. Mikrofilmtár

2006-ban állományunk hagyományos része csak a nemzetközi csere keretében kapott öt hamburgi disszertációval gyarapodott (24 mikrofilmlap). Az állományvédelem idén digitális szintre terelődött, igazából „melléktermékként” digitális adathordozókra készült másolat a British Library-vel folyó Stein program és a Jeruzsálemi Geniza Kutató Intézettel lezárt program anyagáról. A Stein fotók 1.200 felvételéről 10 DVD került a Mikrofilmtár állományába, a Geniza-program keretében pedig a Keleti Gyűjtemény összes genizáját (3.292 fájl) rögzítettük 45 DVD-n és 1 CD-n. Állományvédelmi másolat készült a *Kőrösi Csoma* honlaphoz felhasznált tibeti anyagról, valamint a Kézirattár számára, illetve a kéziratári anyagokra vonatkozó megrendelésekre készült digitális másolatokról is. A könyvtári rendezvények fotóit is archiváljuk. A digitális adathordozókon (25 CD és 68 DVD) rögzített anyagok közül a legrégebbiek (2003-ban készültek) biztonsági másolását a jövő évben megkezdjük. A hagyományos mikrofilmek közül 6 tekercs negatív mikrofilmről készült az olvasóteremben használható pozitív másolat.

2006. dec. 31-én a mikrofilmtár állománya 32.660 egység volt. A gyarapodás 8 könyv (713 felvétel 50 eFt értékben) és 580 egyéb dokumentum (7.900 felvétel 680 eFt értékben).

A gyarapodás módja (könyvtári egység, felső sor: 2005, alsó sor: 2006)

Típus	Vétel	Csere	Kötelespld.	Ajándék	Saját	Összesen
Könyv	2.751	3.448	296	1.194	27	7.716
	1.809	2.263	210	2.120	--	6.402
Periodika	863	2.269	92	192	--	3.416
	864	1.874	70	173	--	2.981
Kézirat	--	--	--	119	10	129
	1*	--	--	121**	--	122
Mikrofilm	--	103	--	--	37	140
	--	5	--	--	135	140
Hangzó	1	--	--	7	--	8
	--	--	--	--	--	--
Elektronikus	53	9	1	6	--	69
	--	5	--	--	--	5
Összesen	3.668	5.829	389	1.518	74	11.478
	2.673	4.142	280	2.414	135	9.644

*tétel = kéziratos köteg vagy csomag **22 tétel + 99 disszertáció

Nemzetközi kiadványcsere
Cserekapcsolatok 2006-ban 72 állam 932 intézményével

Argentína 4	Görögország 11	Libanon 1	Svédország 14
Ausztrália 8	Hollandia 10	Litvánia 2	Szerbia 15
Ausztria 37	Horvátország 23	Luxemburg 1	Szingapúr 1
Azerbajdzsán 1	India 8	Macedónia 4	Szíria 5
Belgium 29	Irak 2	Málta 1	Szlovákia 10
Bosznia- Hercegovina 3	Irán 3	Mexikó 1	Szlovénia 5
Brazília 3	Írország 4	Moldávia 1	Tádzsikisztán 1
Bulgária 6	Izland 2	Mongólia 1	Törökország 11
Chile 1	Izrael 10	Montenegró 1	Tunézia 2
Ciprus 1	Japán 52	Nagy-Britannia 36	Türkmenisztán 1
Costa Rica 1	Jordánia 1	Németország 118	Új-Zéland 1
Cseh Köztársaság 16	Kanada 9	Norvégia 6	Ukrajna 3
Dánia 9	Kazahsztán 1	Olaszország 102	USA 72
Dél-afrikai Közt. 2	Kína 3	Oroszország 18	Üzbegisztán 1
Egyiptom 2	Kolumbia 3	Peru 1	Vatikán 3
Észtország 5	Koreai Köztársaság 2	Portugália 7	
Fehéroroszország 1	Kuba 1	Románia 32	
Finnország 23	Lengyelország 41	Spanyolország 59	
Franciaország 41	Lettország 2	Svájc 14	

Ráfordítások és gyarapodás (Ft)*

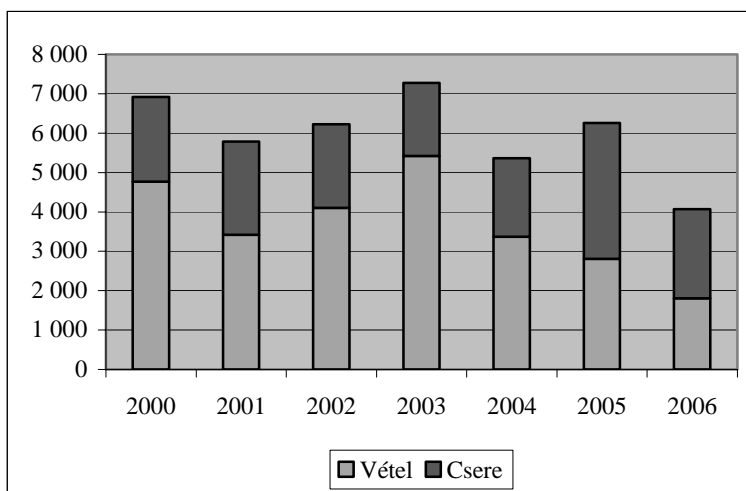
Ráfordítás		Állománygyarapodás	
Könyvbeszerzés	11.504.219	Könyv	11.504.219
Folyóirat előfizetés	39.778.641	Folyóirat	39.778.641
Speciális dokumentumok	57.000	Kézirat, RMK	57.000
Adatbázis, egyéb	1.201.870	Adatbázis, egyéb	1.201.870
<i>Vásárlás összesen</i>	<i>52.541.730</i>	<i>Vásárlás összesen</i>	<i>52.541.730</i>
		Csere könyv	16.508.599
		Csere folyóirat	38.393.790
<i>Csere**</i>	<i>38.000.000</i>	<i>Csere összesen</i>	<i>54.902.389</i>
		Ajándék	16.928.219
<i>Összes ráfordítás**</i>	<i>91.478.718</i>	<i>Összes gyarapodás</i>	<i>124.372.338</i>

*A táblázat nem tartalmazza a Lukács Archívum által elnyert NKFP pályázat 936.988 Ft-os összegét.

**Az összeg nem tartalmazza a csere 2005. évi pótlására fordított 31.293.620 Ft-ot.

Könyvvásárlás és csere aránya 2006-ban (kötet)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vétel	4 769	3 417	4 102	5 419	3 366	2 804	1 809
Csere	2 146	2 370	2 124	1 859	2 000	3 457	2 263

Folyóirat-vásárlás és csere aránya 2006-ban (kötet)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vétel	898	872	866	1 146	992	863	864
Csere	2 352	2 255	2 265	2 234	2 364	2 269	1 874

